

Paper Bestuurskundig Colloquium 2010

Aan Dhr. Prof. Dr. P.C.M. van Seters
Hoogleraar Globalisering en Duurzame ontwikkeling
Tias Nimbias Business School, Universiteit van Tilburg

Van Mw. R.M.J.B. Pol (ANR 404725)
Student Bestuurskunde
Tilburgse School voor Politiek en Bestuur, Universiteit van Tilburg

Tilburg, 26 december 2010

Titel **Power To the Youth!**
Waarom politieke jongerenparticipatie ook op mondiaal niveau van belang is.

In dit essay staat de stelling centraal 'Jongeren moeten meer macht krijgen op klimaatoppen' en wordt er een verbinding gelegd tussen de opkomst van globalisering en de kansen die dit fenomeen biedt bij het oplossen van mondiale problemen als de klimaatcrisis. Centrale definities in dit essay zullen zijn: Globalisering, Jongeren en Besluitvorming. De opbouw van het paper bestaat uit een inleiding waarin de klimaatproblematiek kort wordt uitgelicht, de bespreking van het fenomeen 'Globalisering' en het beschrijven van de jongerengeneratie die is opgegroeid in tijden van het globalisering 3.0 era. Tot slot zal zichtbaar worden gemaakt waarom het laten meedenken, meedoen en meebeslissen van jongeren op het gebied van klimaatvraagstukken, de besluitvorming ingaande deze vraagstukken alleen maar ten goede zal komen.

Paragraaf 1 Inleiding

"Nog nooit zijn er zulke gigantische kansen geweest om het menselijk lot te verbeteren. Toch heeft er ook nog nooit zo veel onzekerheid bestaan over ons vermogen om deze kansen te grijpen. Activisten merken de stijgende ongerustheid op en spreken zich uit. Overal proberen mensen spectaculaire veranderingen te bedenken voor de manier waarop mondiale problemen worden aangepakt – met name sinds het besluit van de Verenigde Staten om afstand te nemen van het verdrag van Kyoto en sinds de gebeurtenissen van 11 september 2001, die beide eye-openers waren. Diep van binnen voelen mensen dat de manier waarop de aarde zich ontwikkelt een wonderbaarlijke kant heeft, maar ook een verschrikkelijke keerzijde. Zij voelen intuïtief dat de tijd krap wordt – dat het vijf voor twaalf is."

Bovenstaand citaat is afkomstig uit het boek 'Vijf voor Twaalf' (2002: 197) van Jean-Francois Rischard. Als voormalige vicepresident van de Wereldbank heeft Rischard een aardig zicht gekregen op de wereldproblematiek en de mogelijkheden die de huidige wereldeconomie met zich meebrengt. Zoals hij in dit citaat al stelt zijn er nog nooit zoveel kansen geweest om in te zetten op verbetering. Wat maakt dat die kansen er hedendaags meer zijn dan voorheen? Dat hebben we te danken aan het fenomeen globalisering, of zoals Friedman (2006: 105) graag refereert naar de opkomst van een plattewereldplatform. Meer dan ooit is het mogelijk om onszelf te bewegen van de ene kant van de aarde naar de andere kant van de aarde en met één druk op de knop een mail te versturen naar iemand waarvan eerder niet denkbaar was om binnen een paar seconde zo eenvoudig te communiceren. Helaas zorgt deze 'verkleining' van de aarde er ook voor dat problemen aan de andere kant van de wereld overal zichtbaar zijn en soms ook overal meer voelbaar zijn dan voorheen. Het gemak waarmee, personen, goederen en diensten zich bewegen op aarde staat gelijk aan de snelheid van de verspreiding van problemen. Zo ook met het klimaat. Meer dan ooit lijkt de

opwarming van de aarde een feit, maar ook overige problemen die betrekking hebben op ons mondiale klimaat zoals ontbossing, de achteruitgang van de biodiversiteit en ecosystemen, de watertekorten, de uitputting van visgronden etc. vragen de nodige aandacht (Rischar, 2002: 70). Rischar geeft aan dat de klimaatproblematiek een van de lastigste en meest bedreigende problemen is van alle wezenlijk mondiale problemen en dat het daarom ook extra aandacht verdient (2002: 72). Ook Friedman (Wittenberg, 2008) geeft in zijn laatste werk *'Hot, Flat, and Crowded'* aan echt zorgen te hebben over de wereld, die in zijn beleving alleen maar heter, voller en platter wordt en geeft aan dat er gigantisch veel offers nodig zijn. De temperatuur van de aarde is aan het stijgen, de CO₂ uitstoot wil maar niet afnemen en de 'flashing red lights' vertellen ons dat de effecten van ons gedrag op het klimaat steeds minder beheersbaar en steeds meer onomkeerbaar zullen zijn (Friedman, 2008: 43).

Gelukkig zijn de problemen op het gebied van de klimaatverandering ook niet aan de neus van onze wereldleiders voorbij gegaan. Er zijn reeds overleggen geweest in onder andere Poznan, Kopenhagen, Berlijn en onlangs in Cancun, waar uiteindelijk, na het 'debacle Kopenhagen'¹ een eerste echte stap gezet lijkt te zijn naar het verbeteren van de mondiale klimaatkwaliteit. Waar vorig jaar rond deze tijd werd bericht dat er een bittere nasmaak heerste over de mislukte klimaatop in Kopenhagen (Kloor, 2009), is de berichtgeving nu dat het laatste overleg in ieder geval is geëindigd met twee besluiten (Luttikhuis, 2010). Het doel van deze klimaatoppen is dat wereldleiders (officieel slechts milieuministers) beslissen over de uiteindelijke inhoud van het nieuwe internationale klimaatverdrag², dat het Kyoto-protocol dient te vervangen. Het nieuwe zou dan in 2012 in werking treden en gaat in op concrete doelen voor 2020. Omdat er in Kopenhagen weinig vooruitgang is geboekt, leek deze doelstelling in het gedrang te komen, maar dit jaar is er dus zowel een visie document opgesteld ingaande samenwerking voor de langere termijn³ en is er een beslissing genomen over het Kyoto-protocol⁴. Beide beslissingen zouden moeten resulteren in een nieuw verdrag volgend jaar. Toch heersen hierover zorgen bij de onderhandelaars. Men vraagt zich af of het wel gaat lukken (Luttikhuis, 2010). En ondertussen duren de problemen gewoon voort en vergroten zij zich met de snelheid en intensiteit die de huidige globalisering met zich mee brengt. Kan dit niet anders? Jawel, zegt Jean Francois Rischar. Het kan niet alleen anders, maar het moet ook anders is wat hij aangeeft. Het is zijns inziens noodzakelijk om het zwaartepunt te verschuiven, om de werkmethoden aan te passen evenals de huidige manier van denken (2002: 197-199). En dat is nou precies wat ik in dit essay zal bepleiten.

Paragraaf 2 Het fenomeen 'Globalisering'

In de inleiding werd al gesproken over globalisering, een kleine wereld, plattewereldplatform etc. Voordat er in dit essay dieper ingegaan wordt op het hoe en waarom de besluitvorming aangepast zou moeten worden en waarom dat juist jongeren goed passen bij het maken van beslissingen in een geglobaliseerde wereld, is het eerst noodzaak om wat uitleg te geven over het begrip globalisering en diens kenmerken. Globalisering is namelijk een lastig begrip. Waar de ene

¹ Een dertien dagen durend overleg van 7 tot 18 december 2009 dat helaas niet naar het gestreefde internationale klimaatverdrag heeft geleid, maar alleen tot een intentieverklaring genaamd 'Het akkoord van Kopenhagen'. Gezien de duur van de klimaatop en dat zelfs de onuitgenodigde President Obama een 'vuist op tafel moest komen slaan' is dit overleg niet als één van de meest effectieve en doelmatige overleggen de boekjes is gegaan. Zie voor meer informatie Shutzenhelm (2009).

² Het klimaatverdrag is een afspraak tussen 192 landen die lid zijn van de VN-organisatie 'United Nations Framework Convention on Climate Change' (UNFCCC) over de aanpak van de klimaatverandering en de ambities die in het Kyoto-protocol zijn vastgelegd. In dat protocol (opgesteld in 1997 in het Japanse Kyoto) hebben de industrielanden zich verplicht om de eigen uitstoot van broeikasgassen onder een bepaald plafond te houden. Zie voor meer informatie: http://www.hier.nu/klimaat/klimaatverdrag_unfccc.html en <http://www.hier.nu/klimaat/kyoto.html>

³ Voor de inhoud van dat besluit zie: http://unfccc.int/files/meetings/cop_16/application/pdf/cop16_lca.pdf Verkregen via <http://weblogs.nrc.nl/klimaatblog/2010/12/13/cancun-in-quotes/> op 20 december 2010.

⁴ Voor de inhoud van dat besluit zie: http://unfccc.int/files/meetings/cop_16/application/pdf/cop16_kp.pdf Verkregen via <http://weblogs.nrc.nl/klimaatblog/2010/12/13/cancun-in-quotes/> op 20 december 2010.

auteur het begrip inkleurt als een puur economisch verschijnsel, heeft de ander het juist weer over een sociaal proces. Nu past het niet binnen de scope van dit essay om uitgebreid in te gaan op de verschillende visies binnen het globaliseringdebat, maar om een kleine indruk te geven zal ik in deze paragraaf er een aantal debaters uitlichten en aangeven welke lijn ik in dit essay zal volgen.

Rischarid bijvoorbeeld, die al meerdere malen is aangehaald in dit essay, legt globalisering uit als een driepotige revolutie (2002: 21-25). Hij hanteert niet zo zeer het begrip globalisering, maar daar waar anderen zijn verschijnselen onder dit begrip scharen, beschrijft hij gewoon de verschijnselen op zich. Volgens Rischarid heeft de huidige wereldeconomie vier kenmerken (namelijk snel, grensoverstijgend, kennisintensief en hyperconcurrerend (2002: 37-38)) en hebben er drie zaken bijgedragen aan de stand van zaken ingaande de huidige wereldeconomie. Om te beginnen noemt hij daarbij de demografische explosie, die Friedman ook aanhaalt overigens in zijn werk *'Hot, Flat, and Crowded'* (2008: 27-28), die laat zien dat we op deze aarde in de laatste twintig jaar van 1.5 miljard mensen naar 6 miljard zijn gegaan (2002: 16-20). Daarnaast spreekt Rischarid van twee grote krachten, namelijk de economische en technologische revolutie. Concluderend kan dus gesteld worden dat Rischarid globalisering ziet als een tijdperk waarin de wereldeconomie zich kenmerkt door een intense snelheid, internationale insteek, kennisintensiteit en hyperconcurrentie die is aangejaagd door een explosieve groei van inwoners en een technologische en economische vooruitgang.

John Gray, vaak omschreven als cynicus, nihilist en naïef realist (Wijnberg, 2008), is juist weer van mening dat het leven in een geglobaliseerd tijdperk niets meer betekent dan dat tegenwoordig bijna elke samenleving geïndustrialiseerd is of onderweg is naar industrialisatie en dat het begrip impliceert dat bijna alle economieën verbonden zijn met andere economieën over de hele wereld (Gray, 2004: 90). Eigenlijk, zegt Gray, verwijst globalisering naar de toenemende verwevenheid van het economische en culturele leven in zeer uiteen gelegen delen van de wereld. Als fenomeen op zich is het volgens Gray in wezen niets meer dan de verspreiding van wetenschap en technologie over de wereld (2004: 30). Terwijl Etzioni in het kader van globalisering weer vooral de nadruk legt op 'community building' en het verweven van culturen door 'moral dialogue' en Huntington verwijst weer meer naar globalisering als desintegratie van werelddelen (beschavingen).

Voorgaande is nog maar een kleine indruk van het debat, maar laat wel duidelijk zien in welke richting men moet denken wanneer er gesproken wordt over het begrip globalisering. Wat betreft de invulling van het begrip voor dit paper, wordt er – aangezien dit essay met name ingaat op de komst van het internet en de effecten daarvan op onze samenleving – in dit paper gefocust op het communicatieve aspect en de mogelijkheden tot innovatie. Hierin past mijns inziens dan ook het beste de visie van Friedman zoals hij deze stelt in zijn werk *'De aarde is plat'*. Die visie houdt in dat globalisering veel meer omvattend is dan alleen een economisch verschijnsel en dat centraal staat dat het figuurlijk gaat over het krimpen van de aarde van klein naar heel klein (Friedman, 2006:20) en het platter worden van het speelveld. Het gaat om een beweging van top-down naar zij-aan-zij en de opkomst van een nieuw wereldplatform, dat in feite onze muren, plafonds, en vloeren wegblaast – allemaal tegelijk (Friedman, 2006: 242).

Globalisering, alleen maar positief?

"Globalisering gaat niet domweg over de verspreiding van kapitalisme, of markten, of meer handel. Het is geen exclusief economisch fenomeen en het effect is niet uitsluitend economisch. Het is een veel breder, dieper en complexer fenomeen, waarbij nieuwe vormen van communicatie en innovatie een rol spelen. Het plat worden van de aarde gaat over het ontstaan van een mondiaal platform voor meerdere delen van werk, kennis en amusement. Het is volstrekt legitiem en zelfs belangrijk je zorgen te maken over de versplinterde effecten van globalisering, maar wie voorbij gaat aan het feit dat deze ook in staat is individuen meer macht te geven en onze culturele rijkdom te versterken, mist de potentiële positieve effecten op de menselijke vrijheid en diversiteit." (Friedman, 2006: 522 - 523)

De wereld is nog steeds even groot, maar waar men eerst met paard en wagen een enkele keer naar de andere kant van het land ging reizen we nu heel wat af en vliegen we zelfs wereldleiders in om over het klimaat te praten. Vervaagde grenzen leveren dus niet alleen makkelijker kennis op ten aanzien van het oplossen van problemen, maar dus ook dat de problemen zich mogelijk tevens sneller verspreiden. Hoewel groei en vooruitgang in de Westerse wereld over het algemeen als positief wordt bestempeld, brengen beide zaken helaas vaak ook versterking van de minder positieve dingen met zich mee. Waar Friedman vooral de focus lijkt te leggen op de kansen van globalisering, legt Gray, in tegenstelling tot Friedman, zijn focus vooral op deze keerzijde van globalisering. In zijn boek *'Vals Ochtendlicht'* pleit hij eigenlijk dat dit nog maar de ochtend is van globalisering, dus wacht maar tot de avond valt. En met dit bedoelt ook hij, net als Friedman, dat globalisering ook schaduwkanten kent. Friedman onderkent dit ook niet en geeft aan dat zaken als milieu, sociale samenhang en economische gelijkwaardigheid zeker door overheden in de gaten gehouden moeten worden, maar dat het ook zeker van belang is om over die schaduwkanten heen te stappen en de mogelijkheden van deze groei te benutten en er ons niet door uit het veld te laten slaan (2006: 445). Ook Friedman geeft dus aan dat Gray zijn angsten op zich niet ongegrond zijn. Het vervagen van de fysieke grenzen brengt dus wel degelijk ook gevaar met zich mee. De zaak ingaande Robert M. die onlangs aan het daglicht kwam is daar een voorbeeld van. Niet alleen is het een uiting van globalisering omdat de openstelling van grenzen het een inwoner van Letland mogelijk maakt hier zonder moeite aan het werk te gaan, maar dus ook dat iedereen die minder goede bedoelingen heeft zomaar bij je in de buurt kan komen. En dat is nog maar een gevolg van globalisering op micro niveau. Hoewel in dit paper vooral wordt gekeken naar de mogelijkheden voor verbetering is dat wel degelijk iets dat niet onvermeld mag blijven. Helaas kan ik niet pretenderen dat het een het ander uitsluit, maar laten we dan maar denken dat wanneer we meer samenwerken als het gaat om 'global issues' als klimaatverandering dat we dan misschien ook wat meer ideeën opdoen om meer grip te krijgen op de schaduwkanten van globalisering.

Tot slot

In dit paper gaat het met name om de komst van internet, wat dit heeft betekend voor de nieuwe generatie jongeren en in hoeverre de hierdoor ontstane talenten van deze jongeren zouden kunnen worden ingezet tijdens de onderhandelingen op de klimaattoppen. Binnen dit paper gaat het dus met name om de mogelijke inzet van het platter geworden speelveld. Ofwel de door Friedman benoemde plattewereldplatform. Dit platform stelt mensen meer dan ooit in staat om vanuit diverse invalshoeken te kijken naar vraagstukken en is een bron van diversiteit. Het is dan ook zonde dat dit nog onvoldoende wordt gebruikt bij de inzet van klimaatvraagstukken. Iets dat niet alleen Rischard (2002: 172-180) bepleit, maar ook Boschma & Groen (2010: 15-17) laten zien dat globalisering wel degelijk zijn effecten heeft gehad op de nieuwe generatie jongeren en mijn pleidooi is dat dit dan ook vraagt voor een nieuwe aanpak. Zeker kijkende naar de kenmerken die globalisering kent (snel, kennisintensief, grensoverstijgend en concurrerend) en het feit dat deze nieuwe wereld vraagt om benodigdheden als het alert te zijn, het op het internet aangesloten zijn, het goed in internationaal netwerken te zijn, het continu in staat zijn te leren en het – in verband met die hyperconcurrentie – honderd procent betrouwbaar zijn omdat anders de opdracht aan een ander wordt gegund (Rischard, 2002: 38). Doet mij verbazen dat er op klimaattoppen nog vooral 50 plussers rondlopen en onvoldoende ingezet wordt op het verkrijgen van een betere balans tussen jong en oud en dus het toekennen van meer invloed voor jongeren tijdens deze conferenties. Waarom? Dat zal blijken uit de volgende paragraaf waar de door Rischard gestelde benodigdheden worden afgezet tegen het profiel van de zogenaamde 'Generatie Einstein' jongeren en is te zien dat er opvallend veel overlap zit tussen de kenmerken van globalisering, dat wat Rischard nodig acht in deze geglobaliseerde wereld en wat deze generatie te bieden heeft.

Paragraaf 3 Het fenomeen ‘Generatie Einstein’

Laten we het voorgaande...

“Zeker kijkende naar de kenmerken die globalisering kent (snel, kennisintensief, grensoverstijgend en concurrerend) en het feit dat deze nieuwe wereld vraagt om benodigdheden als het alert te zijn, het op het internet aangesloten zijn, het goed in internationaal netwerken te zijn, het continu in staat zijn te leren en het – in verband met die hyperconcurrentie – honderd procent betrouwbaar zijn omdat anders de opdracht aan een ander wordt gegund (Rischar, 2002: 38).”

... even afzetten tegen het profiel van de jongeren die geboren zijn na 1988, ook wel Generatie Einstein genoemd (Boschma & Groen, 2010: 15-24).

- **De huidige generatie jongeren is sociaal.** Ze waardeert familiebanden en vindt vriendschappen erg belangrijk. Geld speelt daarin een ondergeschikte rol. Ze zitten dan ook veel meer op de relatie en de uitkomst dan het forceren van een proces. Ze zijn ook uitstekend in staat om te netwerken en **zelfontplooiing staat boven alles.**
- Jongeren doen meer dan je zou denken aan vrijwilligerswerk, maar **niet via de officiële kanalen.** Ze zien dit ook niet als werk, maar iets wat je gewoon doet, voor je oma of anderen die belangrijk voor je zijn. Ze vinden dat je voor elkaar moet zorgen, dat je elkaar moet helpen, omdat je niet alleen op de wereld bent.
- **Jongeren zijn betrokken** bij maatschappelijke onderwerpen. Ze trekken zich het leed in de wereld aan, zijn ontzettend betrokken bij grote rampen en kunnen heftig in discussie gaan over politieke onderwerpen. Ze zijn echter niet geïnteresseerd in de politieke en maatschappelijke instellingen die een rol spelen bij deze maatschappelijke thema's. Dit omdat **de manier waarop deze instellingen vaak zijn georganiseerd (procedureel en bureaucratisch) haaks staat op de manier waarop de jongeren met onderwerpen bezig zijn.**
- **Jongeren zijn trouw en zetten authenticiteit voorop.** Doordat de wereld groter en commerciëler is geworden, zijn de jongeren van nu op zoek naar een eigen veilige plek en hechten dan ook meer dan ooit aan traditionele familiebanden. Trouw speelt in relaties een grotere rol dan bij de voorgaande generaties.
- **Jongeren zijn zakelijk.** Dankzij de overdaad van media-inspanningen gericht op jongeren, hebben zij geen enkel geduld meer met allerlei niet ter zake doende onzin. Als de informatie niet heel snel en handig te vinden is dan hoeft het niet meer.
- **Jongeren zijn mediasmart.** Jongeren snappen reclame, marketing en communicatie. Dankzij een jarenlange blootstelling aan allerlei vormen van communicatie zijn zij meer dan anderen in staat interactie te hebben en verwachten ook een **tweerichtingsverkeer in communicatie met anderen.** Mede doordat het internet de mogelijkheid biedt om direct te reageren op nieuws etc. zijn deze jongeren dat gewend. Ook zijn de jongeren door de toenemende diversiteit en het opgroeien met veel materiële welvaart functioneel geworden en experts in het **vergelijken van diensten en producten met elkaar.**
- **Jongeren zijn divers en houden van diversiteit.** Kijk in een willekeurig klaslokaal en je ziet kinderen van alle soorten, maten, kleuren en achtergronden. Hierdoor leren kinderen van jongs af aan dat de wereld uit verschillende soorten mensen bestaat. **Verschillende mensen**

is in hun ogen niet alleen leuk, maar ook nodig. Want alleen met meerdere meningen en invalshoeken kom je ergens.

- **Jongeren zijn creatief.** Waar in principe alle jongeren van alle tijden altijd creatiever zijn dan hun ouders en grootouders, geldt dat bij deze generatie nog meer. Door te zijn opgegroeid in het internettijdperk zijn ook alle middelen aanwezig om iets met die creativiteit te doen. Ze kunnen dankzij het internet 'prutsen' met programma's, mods maken voor computerspellen, eigen internetbedrijfjes starten met minder risico doordat er niet geïnvesteerd hoeft te worden in een winkelpand en ze kunnen met mensen van over de hele wereld samenwerken. Als er een tijd is waarin jongeren hun creativiteit kunnen uitbuiten, dan is het nu wel, nu internet grotendeels ongereguleerd is. **Hierdoor is deze generatie uitermate in staat om in deze complexe wereld mee te denken met complexe oplossingen.**
- **Jongeren zijn samenwerkend.** Het is al eerder aangekaart in dit stuk, maar jongeren zijn zich erg bewust van dat je niet alleen op de wereld bent en dat je verder komt wanneer je de handen ineen slaat. Dit zit namelijk niet alleen ingebakken in het schoolsysteem waar veelvuldig in projectgroepjes gewerkt wordt, maar komt opnieuw vooral door de komst van het internet. Op het net speel je spellen samen, je chat samen, een online game speel je samen, je discussieert in fora en zit samen in bepaalde communities. Alles is gericht op samen en dat vinden ze ook erg belangrijk.

Deze generatie is dus, sociaal, betrokken, trouw, authentiek, enorm gebrand op zelfontplooiing, samenwerkend, mediasmart, communicatief sterk en geïnteresseerd in diversiteit en verschillende meningen en mensen. Het enige dat ze weerhoudt om hun betrokkenheid institutioneel te uiten is het feit dat de wijze waarop de meeste politieke en maatschappelijke organisatorisch in de meeste gevallen behoorlijk log en bureaucratisch georganiseerd zijn. En laat deze generatie nou vooral geïnteresseerd zijn in snelle, inhoudelijke, adequate besluitvorming waarbij gelijkwaardigheid en tweerichtingsverkeer – en niet hiërarchie en top-down – de boventoon voert. Meer zij aan zij als deze jongeren opereren kan bijna niet. Toevallig dat Friedman aangeeft dat het fenomeen Globalisering nou net de verschuiving is van top-down naar zij-aan-zij en dat Rischard spreekt over een snelle wereld waarbij vooral het alert zijn en het handig zijn met internet en in netwerken van belang is. En heel toevallig blijkt dat juist de jongeren die in tijden van deze geglobaliseerde wereld zijn opgegroeid precies datgene eigen hebben gemaakt en precies datgene kunnen bieden wat volgens Rischard zo van belang is in deze tijden om belangrijke crisisvraagstukken op te lossen.

Als er dan zoveel overlap zit tussen wat Rischard nodig acht in deze geglobaliseerde wereld en wat de jongeren van nu te bieden hebben, vanwaar dan toch de lage participatiegraad op klimaattoppen? Dit is eenvoudig uit te leggen. Om te beginnen is het handig om nog even te vermelden dat generaties groepen personen zijn die in dezelfde periode zijn geboren, onder vergelijkbare omstandigheden zijn opgegroeid en dezelfde grote levensgebeurtenissen hebben meegemaakt (de Haan & van 't Hof, 2006: 11). Dit betekent dus dat waar deze generatie jongeren beïnvloed is door de opkomst van globalisering, dat dit voor andere generaties weer andere gebeurtenissen zijn geweest die hun weerslag hebben gehad op het doen en laten en hun kijk op de wereld. Om het belangrijkste verschil tussen de generatie die kan worden gekenmerkt als de 'gevestigde politiek' en de huidige generatie jongeren uit te leggen, zal ik eerst kort ingaan op het politieke profiel (dus over welke mensen hebben we het als we praten over 'de politiek' en met welke structuren overleggen zij), over iets dat een blauwdruk wordt genoemd als het gaat om de kennis die men zou moeten hebben alvorens mee te mogen beslissen en waar we het over hebben als het gaat om dit meebeslissen, waarbij ook het belang van representatie in deze casus wordt besproken.

Al een aantal keer heb ik in dit paper gesproken over de gevestigde orde, over de jongerengeneratie en de huidige politiek. De centrale gedachte in dit paper is dat er meer jongerenparticipatie zou moeten plaatsvinden op klimaatoppen, maar zijn er dan echt zo weinig jongeren? Er bestaan toch jongerenvertegenwoordigers vanuit de VN en die krijgen toch ook hun minutes of fame tijdens de toespraak die zij aan alle leden mogen doen? Klopt. Beiden opmerkingen zelfs. Toch blijft het vaak bij beperkte deelname en beperkte invloed. In dit paper wordt ook niet gesteld dat het niet gebeurt, er wordt alleen stelling ingenomen dat het nog meer zou mogen gebeuren. Dit omdat tot op de dag van vandaag het politieke landschap zich kenmerkt door politici die de gemiddelde leeftijd van 51 jaar hebben, waarvan ongeveer 23% vrouw is, een goede opleiding hebben genoten, relatief vaak afkomstig zijn uit de publieke sector (overheid, semi-overheid of onderwijs) en over het algemeen meer uit Westerlingen bestaat dan uit niet Westerlingen (Derksen & Schaap, 2004: 33-35). Nu is het uiteraard wel zo dat op mondiaal niveau, de niet Westerse landen net zo vertegenwoordigd zijn als de Westerse landen, maar daarbij geldt nog steeds dat de groep actievelingen vaker hoog dan laagopgeleid is, vaker man dan vrouw is en vaker oud dan jong is. Daarnaast is er niet alleen sprake van een wat ouder politiek landschap, maar is het ook nog eens zo dat het begrip participatie niet door iedereen op eenzelfde manier wordt uitgelegd. Vaak blijkt dat politici jongeren in beperkte mate wel consulteren, maar het echte meedoen dat blijft vaker uit dan dat het gewoon gebruik is. In dit paper wordt dan ook gepleit voor participatie in de vorm zoals Forbig en Such en Walker deze gieten. De definitie die Forbig hanteert is namelijk dat politieke participatie, in brede zin, betekent dat – in dit geval – jongeren worden betrokken in de structuren en processen die bij de democratische besluitvorming horen (2005: 7). Such en Walker leggen daarbij vooral de nadruk op meebeslissen. Volgens hen kan participatie in de publieke besluitvorming pas participatie genoemd worden wanneer jongeren daadwerkelijk mogen meebeslissen (2005: 41). Het gaat hen dus om de doorwerking van de input van jongeren in de beleidsuitvoering. Het resultaat moet passend zijn aan de input of in ieder geval tonen dat het recept niet zonder dat ene ingrediënt tot stand had kunnen komen. Anders gezien, zou gezegd kunnen worden dat er een verschil bestaat tussen bankzitten, even meespelen of de wedstrijd mee winnen of verliezen. En in dit paper wordt dus vooral gepleit voor het daadwerkelijk meespelen van de wedstrijd. Het meevechten in de strijd tegen de klimaatverandering en het niet af en toe toekijken, meedenken of invallen wanneer echt iedereen is uitgeschakeld.

Wat betreft de invulling van de politieke structuren geven Geursen et al. aan dat jongeren ervaren dat deze vooral erg bureaucratisch is en dat ze weinig invloed hebben (2006: 9). Dit is ook iets dat vanuit de wetenschap wordt geconstateerd. Politiek zou hiërarchisch zijn, bestaan uit vaste structuren en rituelen en achtergebleven zijn op de laatste ontwikkelingen (de Haan & 't Hof, 2006: 191). Ook Hendriks & Toonen (1998: 153) geven aan dat de politiek bekend staat om haar traagheid in de wilsvorming en besluitvorming. En dat terwijl starre structuren steeds minder passen in een tijd die zich kenmerkt door flexibiliteit, open processen en samenwerking. Maar toch wordt er stug vastgehouden aan het blijvend gieten van de besprekingen van de huidige problematiek in een structuur waarbij de primaat van de politiek uit gaat van hiërarchie en juist datgene in de weg staat bij het vinden van een nieuwe sturingsconceptie binnen het milieubeleid (Bekkers, 1996: 193). Zeker in een tijd waarin industrieën en technologieën zijn samengekomen of versmolten, de globalisering is toegenomen en er nauw vervlochten sociale netwerken zijn ontstaan (de Haan & 't Hof, 2006: 168), in een tijd waarin de wereld complex is geworden (Boschma & Groen, 2007: 19), zou je denken dat er ook hard gezocht wordt naar een nieuwe aanpak. Een aanpak die weliswaar in beginsel meer tijd kost, maar op de lange termijn meer zou kunnen opleveren. Maar ook dit past bij het politieke profiel. Politiek kenmerkt zich namelijk in een traagheid van handelen gecombineerd met een hoge mate van voorzichtigheid, onzichtigheid en afwachtendheid (Hendriks & Toonen, 1998: 153) en zal dan ook niet snel veranderen.

Wat ook niet snel zal veranderen is het aantal jongeren die participeren binnen de politieke besluitvorming. Zowel Heywood (2002: 254) als Derksen & Schaap (2004: 31) aan dat politici in het toelaten van nieuwe leden tot het besluitvormingsproces vooral letten op vaardigheden, kennis en ervaring. Omdat dit vaak wordt gekoppeld aan leeftijd – de 50 plus generatie is geneigd te denken dat zij de wijsheid in pacht heeft, doordat zij ouder is en meer zou hebben meegemaakt, maar daarbij wordt vergeten dat jongeren uniek zijn aangepast aan deze tijd en daardoor beter grip hebben op alles wat gebeurt (Boschma & Groen, 2007: 23) – en blijkt dat de voorkeur voornamelijk uit gaat naar personen die al langere tijd meedraaien in de politieke wereld en er vooral wordt gevist in de vijver van mannen boven de 25 jaar, is de kans ook niet aanwezig dat de verhoudingen op korte termijn anders zou komen te liggen. Voornamelijk omdat de gevestigde politiek nogal de neiging heeft om te selecteren vanuit hun visie op wat onder ‘volwaardig burgerschap’ kan worden verstaan. Deze specifieke visie is dat jongeren eerst goed geïnformeerd moeten zijn over politiek, op gezette tijden moeten meepraten en politiek actief moeten zijn alvorens ze worden toegelaten om mee te doen (Aalberts, 2006:18). De belangrijkste aanname binnen deze blauwdruk, is dat de representatieve democratie pas goed functioneert wanneer burgers goed geïnformeerd zijn over politiek. Als alle burgers beschikken over een gedegen politieke kennis, leren ze hun belangen als individu en als groep begrijpen, ontwikkelen ze doordachte opinies en kunnen ze deze opinies door middel van politieke participatie naar voren brengen (Aalberts, 2006: 19). Dit standpunt over politiek is tot op de dag bepalend voor hoe modelburgers – en dus ook jongeren – met politiek horen om te gaan (Aalberts, 2006: 18).

Dit model van geïnformeerd burgerschap stelt hoge eisen aan de hoeveelheid feitelijke politieke informatie die een burger moet kennen (Aalberts, 2006: 20):

- **De burger moet weten wat de overheid is.** Burgers moeten de structuur van de regering en de overheid (zoals het partijstelsel, de vertegenwoordigende organen, de rol van de rechterlijke macht en de organisatie van alle politieke lagen) kennen. Tevens moet de burger de waarden kennen waarop de overheid is gebaseerd, zoals burgerparticipatie, meerderheidsbeslissingen, de scheiding der machten en de liberale vrijheden.
- **Burgers moeten weten wat de overheid doet.** Welke onderwerpen actueel zijn, welke geschiedenis hierachter ligt, welke feiten met deze thema's te maken hebben, welke alternatieve beleidsopties er zijn, welke standpunten de verschillende partijen innemen en welke gevolgen politieke beslissingen kunnen hebben.
- **De burgers moeten weten wie de overheid is.** Aangezien burgers regelmatig vertegenwoordigers kiezen, moeten ze informatie hebben over de individuele politici, zowel in hun rol als individu als in hun rol als partijlid. Ze moeten weten waar politici voor staan en welke politieke beslissingen ze in het verleden hebben genomen.

In veel onderzoek naar politieke betrokkenheid van jongeren wordt dit model van de geïnformeerde burger op deze leeftijdsgroep toegepast (Aalberts, 2006: 21). Dit is niet vanzelfsprekend en zelfs onrealistisch (Aalberts, 2006: 18). En wel om drie redenen: de politieke informatie van tegenwoordig is te omvangrijk, te irrelevant en te eenzijdig (Aalberts, 2006: 26). Te omvangrijk omdat deze veronderstelling nog stamt uit een tijd dat er weinig nieuws was en de burger nog makkelijk aan deze eis kon voldoen (Aalberts, 2006: 27). Omdat het volume beperkt was, konden alle burgers zich over alle aspecten van politiek informeren. Dit is nu niet meer het geval. Er kwamen de laatste decennia steeds meer en langere vergaderingen, meer parlementaire onderzoeken en enquêtes, meer schriftelijke vragen, meer moties etc. Daarnaast is het beleid inhoudelijk ingewikkelder geworden en onttrekt het zich steeds meer aan het zicht van de burger (Aalberts, 2006: 27). Ook zijn burgers te druk met hun werk (of studie in het geval van de jongeren) en sociale contacten om zich als geïnformeerd burgers te gedragen en het politieke nieuws nauwgezet te volgen (Aalberts, 2006: 27). Een tweede kritiekpunt op het model is dat veel politieke informatie niet relevant genoeg is voor de burger (Aalberts, 2006: 28). Dit geldt in het bijzonder voor

jongeren: politiek staat ver van hun dagelijks leven af en zij vinden het onnodig om te weten wat de hoofdstad van IJsland is, wie aan het hoofd staat van de Verenigde Naties en wie de burgemeester van Rotterdam is. De prijs om op die manier geïnformeerd te zijn is te hoog ten opzichte van de opbrengst van deze kennis (Aalberts, 2006: 28). Tot slot is het model te eenzijdig omdat alleen rationele en politiek inhoudelijke informatie over feiten en politieke standpunten mee tellen (Aalberts, 2006: 29). Het model houdt hiermee geen rekening met het feit dat door de ontideolisering de inhoudelijke verschillen tussen partijen zijn afgenomen en amusement, emoties, charisma en persoonlijkheid steeds vaker een rol spelen bij het maken van politieke keuzes. De aanwezigheid van bovenstaande kennis is dus niet daadwerkelijk noodzakelijk om iets zinnigs te zeggen over politiek of mee te draaien als lid in een team van politici waarin eenieder zijn kennis en kunnen binnenbrengt. De aanpassing van deze norm is wat mij betreft stap 1 in het wervingsproces van jongeren voor en door politiek. Wil men meer diversiteit in de groep die zich buigt over het klimaatvraagstuk om daadwerkelijk te kunnen komen tot een snellere besluitvorming, meer alternatieven en betere oplossingen, dan is het loslaten van die blauwdruk van kennis enorm van belang. Zeker omdat juist deze jongeren in de toekomst de uitwerking van het huidige klimaatbeleid zullen ondervinden en politieke participatie een belangrijke rol speelt in de ontwikkeling van de democratie (Forbig, 2005: 12). Daarbij is inspraak van verschillende sociale groepen enorm van belang omdat het bijdraagt aan de legitimiteit van de heersende democratie (Forbig, 2005: 13). Het ontbreken van voldoende politieke participatie van jongeren binnen de besluitvorming ingaande het klimaatbeleid zou dan ook afdoen aan deze legitimiteit en negeert het feit dat jongeren de democratie van vandaag én van morgen vormen (Forbig, 2005: 12).

Ook met het oog op draagvlak van het gekozen beleid is het alleen al van belang om jongeren meer mee te laten beslissen ingaande klimaatvraagstukken. En zoals dhr. Van Seters stelde in zijn colleges: 'Duurzame ontwikkeling en global issues zijn niet nationaal aan te pakken', laat jongeren dan ook op mondiaal niveau meedenken. Het is hun toekomst en niemand heeft de wijsheid in pacht. Een juiste balans tussen jong en oud, man en vrouw en de verschillende culturen draagt bij aan de diversiteit en dus de in dit essay betoogde theorie dat een niet homogene groep beter in staat is lastige vraagstukken te behandelen. Zelfs als die groep mede bestaat uit kennisloze, naïeve Generatie Einsteiners zonder levenservaring, dan is de kans op een betere besluitvorming bij klimaatoppen nog steeds groter dan met gelijkgestemden. Hierover meer in de laatste paragraaf.

Paragraaf 4 Het belang van diversiteit bij besluitvorming

"Hoe gelijkjer ze zijn, hoe sterker ook de ideeën die zij waarderen op elkaar zullen lijken, en dan zal de verzameling nieuwe producten en concepten die we te zien krijgen kleiner zijn dan wat mogelijk is. Als deze mensen daarentegen van elkaar verschillen, nemen de kansen dat er ten minste eentje tussen zit die met een radicaal of onwaarschijnlijk idee op de proppen komt natuurlijk toe." (Surowiecki, 2006: 43)

Hoewel politici dus vaak denken dat 'men er verstand van moet hebben', pleit Surowiecki juist voor het toevoegen van personen die complementair zijn aan de al bestaande groep. Daarnaast geeft Surowiecki aan dat het tevens van belang is dat de personen, naast verschillend, ook autonoom moeten zijn. Om tot diversiteit te kunnen komen, moet iedere deelnemer van het groepsproces in staat zijn om zelfstandig beslissingen te kunnen nemen. Wanneer een persoon zelfstandig is, is de mening van die persoon ook daadwerkelijk van hem of haar en laat men zich niet doodlopen in een kring omdat de andere mieren voor ons dat ook doen (Surowiecki, 2006: 54). Nu is dit opnieuw niet iets dat aan leeftijd gebonden kan worden. Autonomie is in de eerste plaats verenigd in het karakter. Meelopers zijn er in alle leeftijdsgroepen, de kunst is dus om ook te filteren op personen die een sterke eigen mening hebben en wel open staan voor anderen, maar zich niet direct omver laten blazen. Toevallig dat het binnen Generatie Einstein behoorlijk van belang is om een eigen mening te

hebben en daar als het even kan ook nog voor uit te komen (Geursen et al., 2006: 13). Dit heeft met name te maken met de hoeveelheid informatie die er op de jongeren afkomt en dat zij op die manier als het ware filteren om zo de wereld wat meer behapbaar te maken, vrienden te herkennen, te selecteren en zichzelf te profileren (Geursen et al., 2006: 13).

In het boek van Surowiecki (waarin aan de hand van uitgebreid wetenschappelijk onderzoek en het citeren van diverse sociologen, natuuronderzoekers etc. zijn stelling wordt onderbouwd) komt ook uitgebreid een organisatietheoreticus (James G. March) aan het woord. Deze organisatietheoreticus (die veel respect verdient voor zijn brede theoretische blik waarbij hij zowel theorieën van de psychologie als gedragswetenschappen combineert) onderschrijft in dit citaat mijn stelling dat zelfs wanneer inderdaad gesteld kan worden dat jongeren onvoldoende bekwaam zouden zijn en gezien zouden moeten worden als kennisloze, naïeve Generatie Einsteiners zonder levenservaring, dat dan nog steeds de kans op een betere besluitvorming bij klimaattoppen groter is dan met gelijkgestemden (Surowiecki, 2006: 46):

“De bijdrage van naïeve en onwetende mensen kan de ontwikkeling van kennis op een hoger plan brengen en (...) in een sfeer van wedijver gaat de overwinning niet altijd naar degenen die het hoogst zijn opgeleid.”

De reden is volgens March dat groepen die te veel op elkaar lijken het moeilijker vinden om te blijven leren, omdat de leden steeds minder nieuwe informatie binnenbrengen. Volgens March blinken homogene groepen uit in de dingen die ze goed kunnen, maar ze raken geleidelijk minder goed in staat om alternatieven te onderzoeken (Surowiecki, 2006: 46).

“Het binnenhalen van nieuwe leden in de organisatie, zelfs als ze minder ervaren en minder capabel zijn, maakt de groep slimmer omdat zelfs het weinige dat de nieuwe leden weten niet samenvalt met wat alle anderen al weten.” (Surowiecki, 2006: 46)

Hij geeft in zijn pleidooi aan dat men intelligentie zou moeten voorstellen als een soort gereedschapskist. Wanneer een vraagstuk onder de loep genomen moet worden, is al het gereedschap dat er te verkrijgen is nodig om te kijken of ‘het gat gedicht kan worden’. Ook al wordt een hamer, of een zaag vaker gebruikt, dat wil niet zeggen dat de pleister of de moersleutel uit de gereedschapskist niet een belangrijk aandeel zou kunnen hebben in het proces. Vandaar dat March stelt dat het van belang is een gevarieerde groep personen bijeen te brengen die verschillende niveaus van kennis en inzicht hebben en belangrijke beslissingen aan die groep over te laten (Surowiecki, 2006: 45).

Een eerste stap naar het oplossen van de klimaatcrisis is dus niet nog meer klimaattoppen houden, niet nog meer politici invliegen met dezelfde ideeën, visies en achtergronden (want zoals Gerard van Westerloo stelde in zijn boek *‘Niet spreken met de bestuurder’* hebben politici meer met elkaar gemeen dan dat zij een daadwerkelijk goede afspiegeling zijn van een groep diverse mensen), maar de cultuur en de structuur van deze klimaattoppen aan te passen aan de geest van deze tijd. En wie kunnen daar nou beter bij helpen dan de generatie die is opgegroeid in de geglobaliseerde wereld? Friedman geeft niet voor niets in zijn boek aan dat de globalisering mensen onderling veel sneller verbindt dan sommige mensen en culturen aankunnen (2006: 565). Daarom zou het juist zo mooi zijn als zij die dat wel kunnen ruimte krijgen van zij die daar nog onvoldoende mee uit de weg kunnen. Het opstappen van Femke Halsema van 17 december is een prachtig voorbeeld van hoe de oudere generatie ruimte kan bieden aan de jongere generatie zodat zij hun hoofd kunnen bieden aan de problemen waar zij niet alleen mee zijn opgegroeid maar ook oud mee zullen worden. De klimaatcrisis is er daar een van.

Huidige methoden schieten tekort

Voorheen is er in het bijzonder gesproken over het creëren van meer ruimte voor jongeren, maar is niet in gegaan op wat er dan precies met die ruimte gedaan zou moeten worden. Daar hebben een aantal mensen al over nagedacht. Zowel Friedman (2006: 103) als Rischard (2002: 197-198) pleiten voor het benutten van de kracht van gemeenschappen. Friedman noemt dit het 'plattisme' (het verzorgen van de middelen die het plattewereldplatform vraagt) en Rischard heeft het specifiek over netwerkbesturen. In mijn interpretatie doelen ze beiden op hetzelfde. Namelijk op de constatering dat de huidige methode onvoldoende vooruitgang boeken en dat er meer gebruik gemaakt moet worden van de al verweven systemen en sociale groepen. Omdat Rischard het specifiek heeft over dat de complexiteit en grenzeloosheid van veel mondiale problemen niet goed passen bij de territoriale en hiërarchische instituties die geacht worden ze op te lossen en dat er daarom ingezet zou moeten worden op het besturen in netwerken (2002: 159), zal ik in dit stuk eerst zijn citaat plaatsen over de huidige internationale structuur en het tekortkomen daarvan om vervolgens over te gaan op het uiteenzetten van de te hanteren netwerkbenadering.

"De complexiteit en grenzeloosheid van veel mondiale problemen passen niet goed bij de territoriale en hiërarchische instituties die geacht worden ze op te lossen: de natiestaten. Deze weten dit, en zij hebben vroeger altijd geprobeerd met verdragen en conventies hierop te reageren. Inmiddels zijn zij verder en hebben zij nog drie dingen bedacht: Grote Intergouvernementele conferenties, G7-achtige groeperingen en een hele reeks (een stuk of veertig) internationale instellingen die ik 'mondiale-multilaterale instellingen (global multilaterals) noem. De internationale probleemoplossing bestaat dus uit vier onderdelen. Geen van deze onderdelen is echter in staat geweest de wezenlijke mondiale problemen serieus en actief aan te pakken en dit snel te doen." (Rischard, 2002: 159)

Maar niet alleen Rischard stelt vast dat er op de klimaatop nog onvoldoende is gebleken dat men de mondiale klimaatproblematiek vanuit die structuur opgelost krijgt, ook Barack Obama gaf duidelijk te kennen in zijn speech na afloop van de klimaatop in Kopenhagen vorig jaar, dat dit niet de meest wenselijke structuur is aangezien dat het voornamelijk breuklijnen zijn in plaats van oplossingen die de top al jaren ingesloten houdt (Redactie Joop, 2009).

"We kunnen dit akkoord omarmen, een substantiële stap voorwaarts doen en vervolgens doorgaan met de verfijning ervan en voortbouwen op de fundamenten. We kunnen dat doen en iedereen in deze ruimte zal deel uitmaken van een historische poging, een die het leven van onze kinderen en kleinkinderen verbetert. Of we kunnen opnieuw kiezen voor vertraging, terugvallen in de verdeeldheid die al jaren actie belemmerd. En dan gaan we terug om maand na maand, jaar na jaar dezelfde oudbakken ruzies uit te vechten, terwijl ondertussen het gevaar van klimaatverandering groeit tot het onomkeerbaar is. Er is geen tijd te verspillen." (Obama op Kopenhagen top, 2009)

Ook Soros stelt dat de politieke processen in het algemeen gesproken niet efficiënt zijn (2002: 22) en Friedman is van mening dat het bestuur tekortschiet en dat, waar Soros pleit voor het verbeteren van de overheid door bemoeienis van de staat of het toevoegen van financiële prikkels, het juist de overheid is die verbeterd dient te worden (Friedman, 2006: 562). Rischard geeft daar een invulling aan door te pleiten voor het creëren van netwerken voor mondiale problemen (2002: 172-180). Iets als een klimaatop heeft bewezen nuttig te zijn voor bewustwording omtrent mondiale problemen, maar is zwak wanneer het erop aan komt doeltreffende oplossingen van die problemen gaat (Rischard, 2002: 162-163). Waar hij pleit voor het opzetten van aparte netwerken, heeft het naar mijn idee meer zin om die netwerkbenadering te integreren op een klimaatop. Om het ontstaan van het plattewereldplatform samen te nemen met een klimaatop en zo tot een meer doeltreffende aanpak te komen.

“Het ontstaan van het plattewereldplatform stelde niet alleen meer mensen in staat meer content te maken en aan die content samen te werken. Het stelde hen ook in staat te uploaden en die content te globaliseren – individueel of als deel van zichzelf vormende gemeenschappen – zonder tussenkomst van de traditionele hiërarchische organisaties of instituten.” (Friedman, 2006: 105)

Vooraf omdat diversiteit zo van belang is bij het maken van goede beslissingen en juist dit platform van diepgaande invloed is op de stroom van creativiteit, innovatie, politieke mobilisering en informatieverzameling en informatieverdeling (Friedman, 2006: 105), lijkt het me zo van belang dat er gekeken wordt naar in hoeverre deze positieve bijkomstigheden van globalisering zouden worden kunnen ingezet bij het oplossen van de klimaatcrisis.

*“Enerzijds lijkt ICT de fragmentatie en individualisering van belangen en interesses van burgers in de hand te werken. Nergens zien we immers zo fijnmazig web van platformorganisaties, actiegroepen, belangengroepen, lotgenotengroepen, gespreksgroepen, discussiefora en andere sociale associaties als op het internet. Anderzijds maakt juist het internet het bij uitstek mogelijk om naar verbinding te zoeken in een wereld waar vanzelfsprekende gemeenschappelijke kaders zijn verdwenen en de sociale banden steeds losser worden.”
(Paul Frissen in: De Haan & 't Hof, 2006: 191)*

Netwerkbenadering

Als er dan toch al een dergelijk fijnmazig web van platformorganisaties ligt, waarom het dan niet in zetten op klimaatoplossingen? Vooral gezien het feit dat jongeren door dit platform bij uitstek uitermate vaardig zijn in het internationaal netwerken en het beheersen van alle informatievoorzieningen. We hoeven niet te wachten op een hiërarchische wereldregering die met een oplossing gaat komen, want volgens Rischarde is die kans nihil (2002: 168). Waar Rischarde daarbij vooral inzoomt op de wereldregering, mag de factor hiërarchie niet vergeten worden. Omdat globalisering een verschuiving van top-down naar zij-aan-zij is, zal de kans bijzonder klein zijn dat er überhaupt een oplossing komt die hiërarchisch van aard is ofwel: een dergelijke structuur kent. Juist daarom is het zo van belang meer ruimte te geven aan een generatie die staat voor dit zij-aan-zij werken. Waar de oudere generatie vooral uitgaat van de rationele benadering, gaat deze jonge generatie vooral uit van de netwerkbenadering (beide benaderingen staan voor gedragspatronen die een actor in staat stelt om in een besluitvormingsproces zijn doelstellingen te realiseren (de Bruijn & ten Heuvelhof, 1999: 219)).

De Bruijn & ten Heuvelhof leggen in hun werk uitgebreid uit wat de specifieke verschillen zijn tussen beiden benaderingen, maar globaal gesteld kan worden dat wanneer de jongere generatie de overhand zou hebben binnen politieke besluitvorming, de politiek er een zou zijn waarbij proces, relatiemanagement, leren en beweeglijkheid centraal zouden staan. Waarbij doelstellingen en aanpak continu getoetst, en indien nodig bijgesteld, worden en gestreefd wordt naar win – win situaties en het liefst op meerdere terreinen tegelijkertijd (1999: 219-240). Een politiek waarbij men continu alert is op nieuwe kansen, deze ook durft te grijpen, en de samenwerking graag aangaat met zij die een andere leeftijd, politieke kleur of afkomst hebben. Die samenwerking wordt gekenmerkt door gelijkwaardigheid, openheid, authenticiteit, eerlijkheid en tweezijdige communicatie. Daarnaast zouden de inzet van nieuwe media meer centraal staan dan nu het geval is en zal maatschappelijke betrokkenheid niet meer gezien worden als iets dat zich altijd binnen institutionele kaders afspeelt. Burgerschap zou dan pas volwaardig zijn wanneer er een zekere mediawijsheid aanwezig is en niet meer af wordt gegaan op de hoeveelheid politieke feitenkennis. Het gaat dan om het kunnen volgen van de nieuwe media, het in staat zijn om een kritische reflectie te geven op de inhoud ervan en het vermogen om de mobiliserende kracht van nieuwe media aan te kunnen wenden (de Haan & van 't Hof, 2006: 191).

Tot slot

Friedman geeft dus duidelijk aan dat de komst van het plattewereldplatform zorgt voor de uitwisseling van kennis en content dat de diversiteit breed voedt. In de eerste paragraaf van dit essay is zijn visie hierop uitgebreid uiteengezet. Kijkend naar de door Surowiecki geschetste voorwaarden om tot een groepsbeslissing te komen die de intelligentie overtreft van de meest slimme individu uit de groep, kan gesteld worden dat globalisering in deze bij uitstek het middel is om tot een kwalitatief hoogstaande besluitvorming te komen. Globalisering zou dus gezien kunnen worden als katalysator van vernieuwing, mits de kansen die dit fenomeen biedt gezien worden en ook daadwerkelijk ingezet worden.

Het aangeven hoe dit het beste gedaan kan worden valt niet onder de scope van dit paper, maar er zou hierbij gedacht kunnen worden van het breed inzetten van e-participatie tijdens klimaattoppen door bijvoorbeeld een digitale denktank van jongeren mee te laten brainstormen tijdens deze bijeenkomsten of een jurypanel hun adviezen te laten twitteren. Er zijn bestaande communities die met aandacht dergelijke toppen volgen, onder hen ook zeker veel jongeren. Het net biedt de mogelijkheid om maar 1 hashtag verwijderd te zijn van een misschien wel briljant idee. Want zoals Surowiecki stelt in zijn boek (2006: 45): *“Hoe gevarieerder je de groep maakt, hoe beter de oplossing.”*. Diversiteit is dus het sleutelement en het zou bij dergelijke toppen dan ook niet moeten gaan om het bijeenbrengen van zogenaamde deskundigen en doorgewinterde politici, maar om het samenbrengen van een groep diverse mensen die zich kunnen buigen over een probleem. En laat dat nou nog nooit zo makkelijk zijn geweest door het door Friedman benoemde plattewereldplatform.

“Wat nodig is, is verbeeldingskracht. En een andere manier van denken. Een nieuwe manier van denken hoe regeringen, bedrijfsleven en burgers zouden moeten samenwerken, en over hoe natiestaten ertoe kunnen worden overgehaald om wetten te maken in het belang van de aarde en niet alleen maar van hun eigen plaatselijke achterban. Een nieuwe manier van denken over netwerkachtige systemen die per mondiaal probleem een soort horizontale, grensoverschrijdende legitimiteit doen ontstaan die een aanvulling is op de traditionele verticale vertegenwoordigerprocessen en legitimiteit van natiestaten. Een nieuwe, door het internet geïnspireerde, manier van denken over hoe je kunt bereiken dat veel mensen via de nieuwe technologie gaan meedenken en zich gaan inzetten voor iets dat op wereldburgerschap begint te lijken. Kortom, wij moeten uit het hokjesdenken komen.” (Rischard, 2002: 197-198)

Paragraaf 5 Conclusie

De stelling in dit paper is dat jongeren meer macht zouden moeten krijgen op klimaattoppen. Dat brengt ons in eerste instantie bij de vraag wat meer macht dan precies zou moeten zijn. Kijkend naar de huidige stand van zaken ziet men vaak dat de jongerengroep vaak ondervertegenwoordigd is en wordt het politieke landschap vaak beschreven als een redelijk grijs en mannelijk landschap. Voeg het woordje blank er aan toe en je hebt het gemiddelde profiel van een persoon die het ambacht ‘politiek’ beoefent. Meer macht betekent in dit geval dan ook meer participatie, waarbij onder participatie wordt verstaan: Het daadwerkelijk meebeslissen. Niet alleen via de standaard procedure van het kiezen van jongerenvertegenwoordigers, maar juist een meer out of the box aanpak. Dit met het oog op het belang van diversiteit en het feit dat bestaande politieke structuren en haar wervingsprocessen vaak net zo elitaire jongeren selecteren die qua ideeën niet veel afwijken van de bestaande groep politici. Om een echte diverse groep te krijgen, moet er juist niet geselecteerd worden op cijfers, buitenlandervaring en maatschappelijke betrokkenheid die in institutionele zin is geuit. Nee, echte diversiteit bereikt men alleen wanneer blauwdrukken los worden gelaten en de idee dat kennis doorslaggevend moet zijn om geschikte oplossingen te vinden overboord te gooien.

Niet alleen komt het creëren van meer ruimte voor jongeren om politieke invloed uit te oefenen op het mondiale klimaatbeleid ten gunste van het vinden van geschikte alternatieven en mogelijk meer versnelde processen, maar het niet laten meedoen, meedenken en meebeslissen van jongeren onderkent ook de stelling dat het juist deze generatie is die de democratie van vandaag én van morgen is. Zij zijn degene die de uitwerking van dit beleid nog jaren zullen gaan voelen. Laat hen dan ook meebeslissen en geef hen de kans om verantwoordelijkheid te nemen voor een probleem dat hen meer zal gaan raken dan alle mensen die er nu over beslissen. Daar komt nog bij dat wanneer jongeren niet of onvoldoende zichtbaar en/ of hoorbaar zijn dat dit de representatieve democratie niet ten goede komt. Een principe dat toch ook door de VN wordt gehanteerd. Is de groep beslissers wel representatief genoeg? Gaat het om een samenstelling die een representatieve afspiegeling is van onze mondiale wereld? Zoals in dit paper is gesteld, is het antwoord daarop nee. Ook dit feit onderschrijft opnieuw waarom er meer jongeren zouden moeten participeren bij klimaattoppen. De groep is niet divers genoeg, de balans is teveel doorgeslagen naar de oudere generatie en zij die wel mee mogen doen, mogen eigenlijk ook niet echt meedoen. Als het er op aankomt, zijn het toch de ouderen die beslissen omdat zij meer deskundig zouden zijn. Helaas heeft nu ook de wetenschap bewezen dat dit niet altijd leidt tot de betere beslissingen en is ervaring mijns inziens ook niet af te leiden van of te koppelen aan leeftijd. Vandaar ook dat ik in dit paper pleit voor het samenwerken tussen de verschillende generaties en het loslaten van bepaalde vaste beelden over hoe dingen zouden moeten gaan, wanneer iemand geschikt is om mee te denken etc. Niet alleen zorgt dit vaste denken voor het bevriezen van het besluitvormingsproces, maar het geeft jongeren ook geen kans om een voorsprong te nemen binnen dit moeilijke vraagstuk. Terwijl een voorsprong in een snelle geglobaliseerde wereld juist zo van belang is. Graag wil ik dan ook afsluiten met een boodschap aan alle politici die angstig zijn om jongeren wat meer ruimte te geven en hoop ik dat dit paper sommige ogen heeft doen openen en in ieder geval wat meer duidelijkheid heeft kunnen geven over de kenmerken van globalisering en de nieuwe generatie politici.

Durf open te staan voor de mening van anderen. Of zij nou hoog- of lager-opgeleid zijn, of zij nou jong of oud zijn, man of vrouw. Juist het samen werken aan oplossingen, zal niet alleen een bevredigender gevoel geven, maar het levert ook meer duurzame oplossingen op. Iets dat juist met het klimaat zo belangrijk is. De wereld moet nog langer mee en de generaties na u moeten met die wereld leven. Geef hen dan ook een kans en spring in het diepe. Wat heeft u te verliezen? Er is alleen maar een wereld te winnen. Ga dat gevecht dan ook samen aan, want alleen samen staan we sterk.

Literatuurlijst

- Aalberts, C. (2006). *Aantrekkelijke politiek? Een onderzoek naar jongeren en popularisering van politiek*. Apeldoorn: Het Spinhuis.
- Boschma, J. & Groen, I. (2007). *Generatie Einstein. Slimmer, sneller en socialer. Communiceren met jongeren van de 21ste eeuw*. Amsterdam: Pearson Education Benelux.
- Boschma, J. & Groen, I. (2010). *Generatie 3.0. Slimmer, sneller en volwassener*. Utrecht: Bruna.
- Derksen, W. & Schaap, L. (2004). *Lokaal Bestuur*. Den Haag: Elsevier bedrijfsinformatie.
- Forbig, J. red. (2005). *Revisiting youth political participation: challenges for research and democratic practice in Europe*. Strasbourg: Council of Europe Publishing.
- Friedman, T. (2006). *De aarde is plat. Ontdekkingsreis door een geglobaliseerde wereld.*, Amsterdam: Nieuw Amsterdam.
- Friedman, T. (2008). *Hot, Flat, and Crowded. Why the World Needs a Green Revolution – and How We Can Renew Our Global Future.*, New York: Penguin books.
- Geursen, E. e.a. (2006). *Je bent jong en je wilt niets???* Over jongeren & participatie in Nederland en Europa. Amsterdam: CJP.

- Gray, J. (2004). *Vals ochtendlicht. De keerzijde van Globalisering*. Amsterdam: Ambo.
- Haan, J. de & Hof, C. van 't (red) (2006). *Jaarboek ICT en samenleving 2006. De digitale generatie*. Amsterdam: Boom.
- Heywood, A. (2002). *Politics*. Houndmills, Basingstoke, Hampshire, New York: Palgrave Macmillan.
- Rischar, J. (2002). *Vijf voor twaalf. Twintig wereldproblemen, twintig jaar om ze op te lossen.*, Rotterdam: Lemniscaat.
- Soros, G. (2002). *George Soros on Globalization*, New York: Public Affairs.
- Surowiecki, J. (2006). *Twee weten meer dan één. Waarom het beter is groepsbeslissingen te nemen.*, Amsterdam: Contact.

Artikelen

- Bekkers, V. (1996). Coproductie in het milieubeleid op zoek naar een nieuwe sturingsconceptie. In: *Bestuurswetenschappen, nummer 3, pagina 177-194*. (Uit: Reader Bestuurlijke Netwerken en Instituties met nummer 6651.05.020 pagina 206)
- Bruijn, J. & Ten Heuvelhof, E. (1999). *Management in netwerken*. Hoofdstuk 3: Strategisch gedrag in netwerken. Remma. (Uit: Reader Bestuurlijke Netwerken en Instituties met nummer 6651.05.020 pagina 219-240)
- Hendriks, F. & Toonen, Th. (1998). *Schikken en plooiën; de stroperige staat bij nader inzien*. Van Gorum. (Uit: Reader Bestuurlijke Netwerken en Instituties met nummer 6651.05.020 pagina 153)
- Kloor, R. (2009). Bittere nasmaak na mislukte klimaatop. *Elsevier*. Verkregen op 18 december via: <http://www.elsevier.nl/web/Nieuws/Politiek/253771/Bittere-nasmaak-na-mislukte-klimaatop-Kopenhagen.htm>
- Luttikhuis, P. (2010). Cancun in quotes. *NRC*. Verkregen op 13 december via: <http://weblogs.nrc.nl/klimaatblog/>
- Redactie Joop, (2009). Speech van Barack Obama naar aanleiding van de klimaatop in Kopenhagen. Uit: *Kopenhagen mislukt: akkoord niet bindend en niet door alle landen ondersteund*. Verkregen op 20 december via: <http://www.joop.nl/groen/detail/artikel/obama-en-china-dichter-tot-elkaar-in-kopenhagen/>
- Schuttenhelm, R. (2009), *Klimaatop Kopenhagen: de grote finale van de aarde*. Artikel verkregen op 19 december 2010 via: http://www.hier.nu/klimaat/klimaatop_kopenhagen.html
- Such, E. & Walker, R. (2005). Young Citizens or Policy Objects? Children in the 'Rights and Responsibilities' debate. *Social Policy, 34, 1, 39 - 57*.
- Wijnberg, Rob (2008). *In gesprek met John Gray*. Ned 2: Tegenlicht. Verkregen op 19 december 2010 via <http://tegenlicht.vpro.nl/afleveringen/2007-2008/what-happened-to-truth/in-gesprek-met-john-gray.html>
- Wittenberg, D. (2008). Gigantische offers zijn nodig. Commentator Thomas Friedman over 9/11, de kredietcrisis en de ecologische ramp in wording. *NRC Handelsblad*. 18 oktober 2008.

Overig

Op 8 december jongstleden werd ik benaderd door BNR nieuwsradio om in de uitzending te discussiëren over de stelling 'Jongeren moeten meer macht krijgen op klimaatoppen'. Wat ook de aanleiding is geweest voor dit essay. De uitzending is na te luisteren via de volgende link: <http://www.bnr.nl/static/jsp/play.jsp?dag=8&maand=12&jaar=2010&tijd=14:32&lengte=30&titel=Titel>

Voor meer informatie over politieke jongerenparticipatie en de kloof tussen de gevestigde politiek en de in dit paper beschreven 'Generatie Einstein', zie de website <http://rebeccapol.nl> waar het document <http://rebeccapol.nl/wp-content/uploads/Verkorte-versie-Bachelorscriptie-Rebecca-Pol1.pdf> te vinden is die hier dieper op in gaat.